

*Florica
Mălureanu*

*Dan
Nemțeanu*

*I. Popescu-
Udriște*

*Mihai
Tofan*

ADRIANA LEONESCU

Relieful scenografic al textului dramatic

Cele 31 de spectacole vizionate în faza finală a Concursului Național de creație și interpretare teatrală din acest an, închinat aniversării P.C.R., au prilejuit ca și în alte manifestări similare, organizate în anii trecuți, o importantă trecere în revistă a realizărilor artei teatrale românești — regie, interpretare, scenografie. Această confruntare a principalilor exponenți ai spectacolului de teatru s-a desfășurat, cu deosebire în acest an, sub semnul textului dramatic. Este deci firesc, ca privirea de ansamblu a principalelor aspecte pe care le-a relevat arta scenografilor noștri, să fie, în grade și modalități diferite, subsumată raportului dintre text și spectacol.

De remarcat este faptul că anul acesta, scenografia nu a scos în evidență noi per-

sonalități în acest domeniu, în schimb, a dat la iveală, o interesantă întrecere între reprezentanții ei.

S-au făcut simțite din nou, în forme de expresie variate, anumite caracteristici permanente ale scenografiei românești, și s-a demonstrat încă o dată faptul că — atunci, când contribuie la sugerarea ideilor textului dramatic și când este realizată sub acest imperativ, ca un corespondent plastic al concepției regizorale, alegându-și în acest scop mijloacele de expresie cele mai elevate — scenografia are un rol activ și, uneori, determinant în spectacol.

De asemenea, ne-am putut convinge încă o dată că nu neapărat o utilitate foarte modernă a scenelor, o tehnică foarte avansată de specialitate, în pas cu vremea, au prile-

juț baza realizării celor mai bune scenografii pînă acum și, în acest concurs de asemenea, ci, dimpotrivă, alegerea unor mijloace plastice extrem de simple și chiar „demodate” (pînză, lemn, culoare, lumină), acestea devenind mijloace de o deosebită expresivitate și poezie, în momentul în care ele sugerau contopirea deplină a valorilor plastice cu ideea. Accentuez acest lucru, fără a nega importanța unei tehnici de scenă avansate, care ar ușura, în multe cazuri, munca noastră plină de surprize și semne de întrebare, dar nu cred că tehnica modernă de scenă este garanția calității și utilității scenografiei în spectacol, așa după cum gîndesc unii scenografi.

Festivalul nostru mi-a confirmat și citeva impresii, pe care le-au prilejuit unele spectacole în străinătate, în care aglomerarea sau chiar selecționarea anumitor coordonate tehnice, dintre cele mai spectaculoase, nu izbuteau să creeze miracolul unei reprezentări plastice subtile, inspirate, al unei opere dramatice. Ba chiar, uneori, sînt ispitită să cred, că, în mod bizar, tocmai faptul că majoritatea scenelor noastre sînt lipsite de asemenea aparatură impresionantă, a stimulat scenografia românească să fie foarte activă în cercetarea virtuților latente ale modalităților banale, și în a le da noi dimensiuni în spectacole. De aici, și o caracteristică esențială: rareori scenografia reprezintă un element lăaturalnic în spectacolele noastre, un „decor” pur și simplu. Ea apare, dimpotrivă, ca un element dinamic, perfect integrat în desfășurarea reprezentăției teatrale. De aceea, ea nici nu reprezintă în esență un cadru, ci ritm, idee, intensitate.

Raportul evident dintre text și reprezentarea lui plastică a constituit calitatea esențială a scenografiei unor spectacole ca: *Înainte de potop* (Teatrul de Stat din Tg. Mureș) și *Și eu am fost în Arcadia* (Teatrul „C. I. Nottara” din București), semnate de Florica Mălureanu și — respectiv — Dan Nemțeanu. Ambele au contribuit la reliefaarea concepției regizorale, au umplut cadrul plastic de poezie, integrîndu-se funcțional în universul dramatic, folosind pentru aceasta cele mai simple, mai comune „instrumente”: pînză, butaforie, culoare, și detașîndu-se ca un element determinant în tonalitatea spectacolelor.

În decorurile Floricăi Mălureanu, goliciunea și sărăcia unor simpli pereți, dădea, de la începutul spectacolului, impulsul unui stil auster spre o mișcare scenică și un ritm de o esențializare evidentă.

Decorul lui Dan Nemțeanu îl puteai privi chiar înaintea începerii spectacolului. Compoziția lui cu evidente calități sculpturale și picturale se impunea și îl făcea să existe prin el însuși. Era însă o aparentă detașare, întrucît pe parcursul spectacolului intra în joc funcționalitatea spațiului, conturat de culoare sau lumină, dobîndind o transparență ce convenea perfect universului elevatului cimec.ro

ideilor vehiculate de textul dramei. Un exemplu de funcționalitate pentru un text dinamic, cerînd multe locuri de joc, l-a constituit decorul lui Ion Popescu-Udrîște pentru spectacolul: *Săptămîna Patimilor* (Teatrul Național „I. L. Caragiale”), care a găsit corespondentul acestui dinamism prin elemente sugestive și poetice, pline de mobilitate și sobrietate.

O altă categorie de contribuții scenografice, tînd de ceea ce am putea numi „decoruri de atmosferă”, le-au constituit cele aduse în spectacolele: *Să nu-ți faci prăvălie cu scară*, semnat de Mihai Tofan, și *Pisica în noaptea Anului Nou* de Elena Pătrășcanu-Veakis, ambele la Teatrul Național „I. L. Caragiale”. Decorul lui Mihai Tofan se remarcă prin existența unor multiple locuri de joc, a unei tonalități sugerînd în același timp și urtîl și un anumit pitoresc, specifice mediului în care trăiau personajele. Scenografia Elenei Pătrășcanu-Veakis, plecînd de la o ambianță aparent realistă, a creat, prin efecte deosebite de simple, o zonă în care era posibilă desfășurarea ipostazei visului, cerută de text.

De asemenea, o scenografie cu o aparență realistă, dar cu posibilități de a atinge prin expresivitate poetică, profilîndu-se pe un fundal dramatic, dinamic, și imprimînd cadrulului o atmosferă ireală, s-a remarcat în spectacolul *Ape și oglinzi* realizată de Ștefan Hablinski, la Teatrul Mic.

Trebuie să menționez, de asemenea, ca reușite, după părerea mea, scenografiile lui Kazinczy Gabor (*Fidelitate*, la Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara), Dan Jitianu (*Epozeții invizibili*, la Teatrul „Maria Filotti” din Brăila), Paulovics László (*Amurgul lui Bolyai János* la Teatrul de Nord Satu Mare — Secția maghiară), Elena Forțu (*Cine ești tu?*) la Teatrul de dramă și comedie din Constanța) și arh. A. Ivăneanu-Damaschin (*Ecto-bar* la Teatrul „A. Davila” din Pitești).

Spuneam că festivalul nu a relevat nume noi, dar că, în schimb, a reliefat aspecte diverse ale modalităților folosite de participanți. În general, scenografiile noștri s-au dovedit a nu fi legați de o anumită manieră, ei încercînd de fiecare dată să găsească o nouă soluție expresivă, și, în același timp, să pună în lumină, astfel, alte fațete ale personalității lor creatoare. Acest lucru mi se pare, pînă la urmă, a fi — pe lîngă pasiunea căutării — și rezultatul însemnătății, pe care o demonstrează scenografia românească, în actul de sublimiere și de reliefaare scenică a textului dramatic.

